

Kuća "K" Autor: Andrija Rusan

Autori suradnici: Darija Radivojević, Jasminka Rusan i Dario Sironić

AR kuće s fizionomijom

Predstavljamo obiteljske kuće arhitekta Andrije Rusana, dobitnika nagrade "Drago Galić" za stambenu arhitekturu za 1997.

Andrija Rusan

Piše: Lenko Pleština

Populistička arhitektura jesu kuće što se nižu iz ulice u ulicu, obuhvaćaju cijelu suburbiju da bi uzduž cesta i seoskih putova prekrili široka područja grada, te njeni primjerci doprli do najudaljenijih naselja i točaka provincije. To su u svakom slučaju ozbiljne kuće pristojnih ljudi, nastale bilo iz potrebe, bilo iz ambicije, ponekad arhetipski jednostavne i diskretne, simpatične u svojoj konvencionalnosti ili naivnoj romantici, ponekad bahato agresivne u svom ugođaju tirolsko-bavarske provincijalnosti ili pseudomediteranskog romantizma. Ova arhitektura izražava graditeljski i estetski svjetonazor najšire populacije, a također i slijed propisa namijenjenih širokoj publici i masovnoj upotrebi. Kao antiteza poplavi populističke gradnje

javlja se tu i tamo primjerci vrijedne autorske arhitekture obiteljskih kuća. Vrlo značajan prilog tom stvaranju je i serija kuća Andrije Rusana. Nastale su na lokacijama najrazličitijih zagrebačkih situacija, od dvorišta unutar donjogradskog bloka, do prigradske parcele od 7000 m². Prva je kuća podignuta na Trešnjevci (projekt 1983. - useljenje 1991.), zatim kuća u Remetama (1991. - 1994.), vlastita kuća u bloku Prilaz-Klaićeva (1992. - 1996.), kuća K u Gradu mladih (1992. - 1997.), a najnovija kuća na Vrhovcu se još uvijek projektno dograđuje na crtačem stolu. Rusanove se kuće mogu doživjeti kao čiste impresije, doživljaj jednoga posebnog artefakta, likovni ugođaj neobičnih volumena koji svoju draž dobivaju jednako atraktivno u jutarnjoj izmaglici, sutonu, zimskom snježnom ozračju, kao i onda kada ih sunce žari stvarajući kontraste svjetla i

sjene ili nježno miluje plastično zaobljene forme.

S druge strane na ovim je kućama moguće tražiti reference utjecaja, mogućih inspiracija i korelacija, i istom se izvrći opasnosti pogreške. Ne želeći provjeravati "gdje autor crpi inspiraciju", mogu samo zaključiti da je to u jednom bogatom doživljaju svijeta i arhitekture, a umjesto valjanih referenci navest ću samo neke asocijacije koje su mi njegove kuće pobudile.

Ovdje nije riječ o minimalizmu, već o prihvaćanju kritike "less is more = less is bore" i stava da arhitektura treba biti zanimljiva, vizualna igra, jednom mirnija i tiša u slučaju kuće K, drugi put spektakl kao na primjeru kuće u Remetama.

Voluminoznost i plastika, složenost gabarita i pojava u većoj ili manjoj mjeri zaobljenih formi jesu prva zapažanja kod tih kuća. (Za razliku od svih ostalih, na vlastitoj se kući - zanimljivo je primijetiti - ne javlja niti jedna zaobljena forma. Pravi kut je, osim malog znaka jednostrešnog krova, jedina artikulacija tlocrtne i prostorne geometrije.)

Na vlastitoj se kući pojavljuje kubusna diferencijacija gabarita, ali koja ne korespondira s unutrašnjim funkcionalnim karakteristikama prostora, već upućuje na

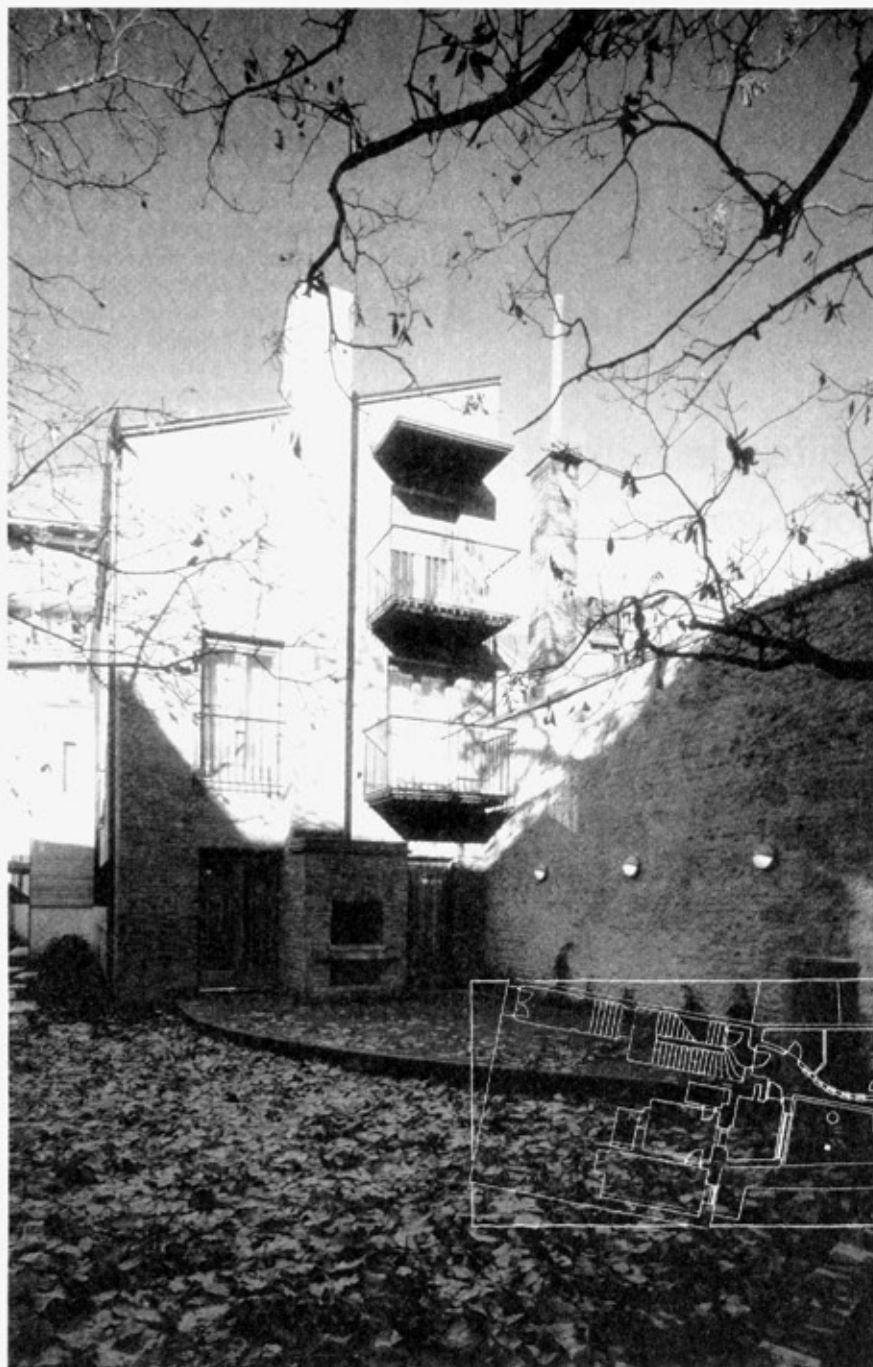

Obiteljska kuća "R", Trešnjevka, Zagreb

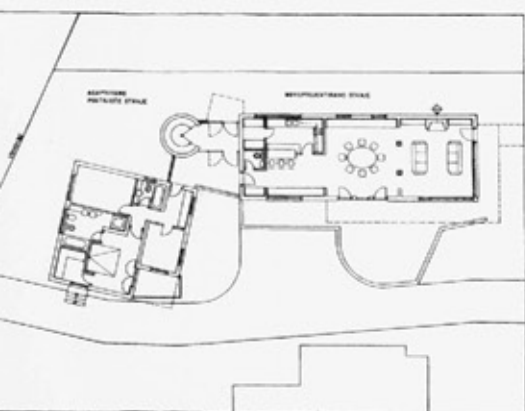
Obiteljska kuća "Č", Remete, Zagreb
Autor: Andrija Rusan, Autor suradnik: Marjana Sironić

neovisnu igru opne kuće. Kao što je Aalto (Muuratsalo, 1953.) površinski istraživao najrazličitije teksture cigle, ovdje se javlja (istraživanje) kombiniranje plohe drvene natur obloge, plohe od cigle i obojane plohe od žbuke. Iako je svako od tih platna moglo biti jedinstveni omotač cijeloj kući, autor je odabrao igru kojom je postigao ugodajno bogatstvo. Svojevrna igra (ali i respekt) je i u interijeru te kuće, u blagovaonici kada srećemo Wrighta, Aalta, Plečnika, Iblera i Planića, uz nekoliko vlastitih dizajniranih stolica. Vlastita kuća je postavljena u zgusnuti okoliš bloka, gdje pročelja nemaju one mogućnosti kao kada je kuća na prostranoj parceli. S puno razloga i projektantske domišljatosti velika se količina svjetla u kuću dovodi preko ostakljenog dijela krova kroz stubišnu jezgru kojoj su podovi i bočna stijena izvedeni od staklenih cigli. Da li zbog kuće skrivene u gradski blok ili zbog staklene cigle, javlja se pomisao na Chareaua (Maison de Verre, 1928.)? Upotreba drva i cigle, vrlo tradicionalnih i "starih" materijala, ali uz interpretaciju koja odiše modernizmom (kuća K), pokazuje da se Aaltova romantika (Saynatsalo, 1952.) može osjetiti i u ovim našim prostorima na nekim drugim oblicima. Promatrajući zaobljenu (erotsku?) liniju kojom Rusan razbija stereotomiju kubusa, misao odlazi Hugi Haringu (Wohnhaus, 1923.; Landhaus, 1928.) i Hansu Sharounu (Baensch, 1935.). Dok je na kući K ta linija (ploha) nježno provučena, na kući u Remetama dolazi do prave eksplozije zaobljenih volumena. Iz strukture kuće Rusan često izvlači elemente kao stubište, dimnjak, stupovlje i njima pojačava orkestraciju cijelog volumena. (Je li taj prosede u vezi s Gehryjem?). Četrdesetih godina Marcel Breuer na nekoliko projekata obiteljskih kuća (Geller, Robinson) lansira koncept "binuklearnog plana" funkcionalnog razdvajanja kuće u dva volumena spojena zglibom u kojem je i glavni ulaz u kuću. Stričić taj koncept spominje, a Vulin ga

Kao antiteza poplavi populističke gradnje javljaju se tu i tamo primjerci vrijedne autorske arhitekture obiteljskih kuća, a vrlo značajan prilog je i serija kuća Andrije Rusana

Kuća arhitekta, tlocrt

Kuća Vulas, tlocrt

nagradu za stambenu arhitekturu "Drago Galić", nije isključeno da je to svojevrsni hommage Galiću (Istarska 1932. - 1938.). Zagrebačka scena tridesetih i respektabilna produkcija što je odreagirala na pojavu moderne u svijetu, tzv. "zagrebačka škola" uvijek može biti jedna od točaka korelacije suvremenog stvaranja na našem prostoru. Ovog puta samo jedna (ili dvije) asocijacije: Rusanova kuća na Trešnjevci stvara mi izuzetni likovni ugođaj vile Radan (1931.) Vladimira Šterka. (Drugi primjer neka bude Planićeva Okrugla kuća, 1936.; njeno drvo, podsljemenski kamen i kružna forma). Kao izvedenica slogana "form follows function", ne tako davno, mogao se čuti stav da "forma nije cilj projektiranja, već samo njegov rezultat" (Mies), što ni

protagonisti ovih misli najčešće nisu poštovali u praksi. Niti arhitekt Rusan to ne poštuje, barem ne na jedan sirovi način. Njegova kompleksnost (forme) međutim nije negacija jednostavnosti (funkcionalne organizacije), kao što ni sadržajno vrlo jednostavni zadaci njega ne sprečavaju da razvije složeni oblik. Iskoristio bih izreku starog filozofa: "Svi ljudi su slični - svaki je čovjek poseban." - Svi arhitekti su slični - svaki od njih je poseban. - Sve kuće su slične - kuće AR su posebne.

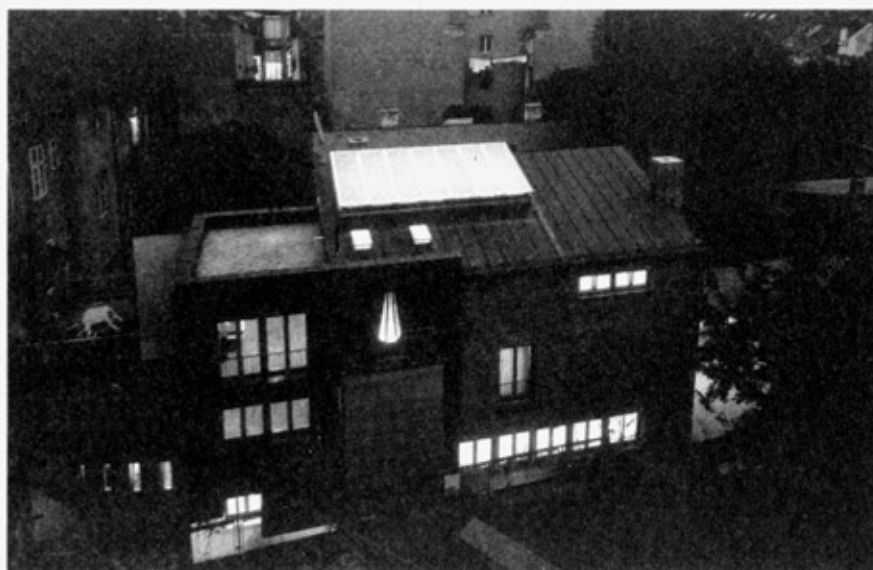
P. S. Inicijali Andrije Rusana upućuju na njegovu potpunu pripadnost ARhitekturi.

Kuća Vulas, projekt 1998. Autori: Andrija Rusan, Darija Radivojević i Snježana Jakopčić

dosada u nas jedini rabi (Matula, 1968.), da bi ga danas kod Rusana ponovno sreli na Vrhovcu pri dogradnji postojeće kuće. Stari objekt je iskorišten za spavaonice, da bi ulaznim zglibom bio povezan s izduženim paviljonom dnevnog boravka - izduženog zbog uske parcele, da se dobije što bolji pogled ili zbog nečeg trećeg. Dobivši zaslužno ovogodišnju

Iz strukture kuće često izvlači elemente kao stubište, dimnjak, stupovlje i njima pojačava orkestraciju cijelog volumena

Kuća arhitekta Autor: Andrija Rusan Autori suradnici: Jasminka Rusan i Tatjana Tasić

AR houses with physiognomy (AR houses and several associations)

We present the series of family houses, works of architect Andrija Rusan, who was rewarded with the "Drago Galić" prize for dwelling architecture for 1997. These houses were created at various sites in Zagreb, each site offering a different situation. The first one was built in Trešnjevka (designed in 1983 - completed in 1991), then followed the house in Remete (1991 - 1994), then the author's house in the Prilaz - Klaićeva block (1992 - 1996), while the K house is the most recent one (1992 - 1997). The newest project, for the house at Vrhovac, is still being elaborated on the author's drawing desk. Rusan's houses are pure impressions, experiences of a unique artifact, and visual effects of curious shapes.